

Os Valores

1

Obxectivos específicos

- ♦ Coñecer e aclarar os propios valores
- ♦ Fortalecer os valores necesarios para unha boa convivencia
- ♦ Conseguir coherencia entre o valor enunciado e as accións.

Introdución

Non todas as persoas pensan igual sobre aquilo que é valioso, aquilo que merece a pena. Hai quen pensa que o importante é ter moitas cousas, hai quen pensan que o importante é ter amizades de verdade, hai quen pensa que o importante é ter un status social, é dicir un nome, etc.

Os valores, aquilo que é importante por cada cal, vanse formando grazas ás experiencias persoais e sociais.

Os valores inflúen nas decisións cotiás, aínda que moitas veces non se é consciente, desta influencia. Os valores marcan o estilo de vida propio. Cada persoa, sen propolo, vaise construíndo unha escala ou xerarquía de valores, condicionada pola educación recibida e a sociedade onde vive.

Valor: É un obxectivo que nos propomos na educación e que parte da idea que se teña do home e que lle axuda a ser máis persoa. É a convicción razoada de que algo é bo ou malo por chegar a ser máis humanos.

Actitude: É unha disposición que se debe espertar en acúdaslles para adquirir e asimilar un valor.

Norma: É a explicitación a nivel colectivo dun valor.

Conflicto de valores

Calquera sociedade a través da historia, aceptou e interiorizou de forma diferente uns valores propios e algúns doutras culturas. Antes a escola transmitía os valores que marcaban a relixión e o estado, que eran tamén os que dominaban na sociedade, por isto xeralmente non había conflito.

Cando este valores non foron libremente interiorizados pola maioría, non tiveron sentido ou foron rexeitados. O consenso que podía existir antes era artificial, estaba baseado na imposición e cimentado nunha obediencia institucionalizada a nivel social, familiar e escolar.

Agora dise que hai unha crise de valores e relixións e quizais todo isto sexa positivo, por volver repensar que valores temos, ou queremos.

Actividades 1º Ciclo ESO

Preparación actividade

Dáse unha listaxe de valores e explícanse aqueles que non se entendan, para que despois o alumnado escolla os que considera máis importantes.

Recollida de datos / Reflexión

Recóllense os datos á lousa e abrimos un debate sobre os resultados.

Guión para o debate

- Sorprende algún dos resultados. Por que?
- Coinciden os valores mellor situados nos tres ámbitos. Se hai diferenzas por que cres que se dan?
- Os valores mellor considerados a nivel escolar son os que máis se dan na actuación diaria de cada un, Ila dicir, existe coherencia entre a práctica e a teoría.
- Os valores mellor considerados a nivel familiar, son os que che ensinaron os teus pais?

Os valores

Da seguinte lista de valores, escolle os cinco que consideres máis importantes na túa vida escolar, os cinco máis importante a nivel familiar e os cinco que cres que son máis importantes na sociedade. Non debes dicir os que predominan máis, senón os que ti cres que son máis necesarios.

Agradecemento	Creatividade	Optimismo
Aforro	Criterio propio	Orde
Alegría	Curiosidade	Paciencia
Amabilidade	Dignidade	Participación
Amizade	Disciplina	Paz
Amor	Ecuanimidade	Prudencia
Autodominio	Esfuerzo	Respecto aos demais
Autoestima	Felicidade	Respecto á contorna
Autonomía	Fidelidade	Respecto a se mesmo
Autorealización	Fortaleza	Responsabilidade
Capacidade de diálogo	Xenerosidade	Seguridade
Coherencia	Hixiene física	Sensibilidade
Colaboración	Hixiene mental	Sentido crítico
Compañeirismo	Honestidade	Sinxeleza
Compañión	Honradez	Sinceridade
Compromiso	Imaxinación	Sobriedade
Confianza	Implicación	Solidariedade
Constancia	Iniciativa	Superación
Consumo crítico	Xustiza	Tolerancia
Convivencia	Liberdade	Tranquilidade
Cooperación	Non violencia	Traballo
Corresponsabilidade	Obediencia	Urbanidade

ORDE DE PRIORIDADES / JERARQUIA DE VALORES

Cando un toma decisións á vida faio realmente baseándose nunha orde de prioridades marcado por unha xerarquía de valores.

1. Damos a cada alumno un cartón en branco, na cal han de escribir unha opción da listaxe seguinte:

- diversión, compañeirismo, sexo, diñeiro, autoestima, respecto aos demais, amizade, traballo, esforzo, respecto ao medio ambiente, moda, saúde, verdade, constancia, coherencia, capacidade de diálogo, confianza, convivencia, xustiza, liberdade, paz, alegría, optimismo, paciencia, obediencia, solidariedade, tolerancia, consumo responsable, submisión, fama.

Unha vez escritos explícase que imos ordenar por importancia todas estas opcións, que algunhas coinciden con valores, Cada alumno co seu cartón irá saíndo e situarase en fila no lugar que crea que ha de estar: o primeiro lugar dános a opción con maior importancia, o último lugar, a menos importante, tamén se poden situar á beira doutro valor ou opción. É importante que se vaia producindo diálogo entre eles.

Finalmente, apúntase a orde en que quedaron. Outra opción situarse os cartóns nunha cortiza por orde importancia.

2. A continuación preséntanse algúns casos de decisións que se deben tomar segundo a escala de prioridades que se estableceu:

Caso 1: un compañeiro pídemme que lle deixe copiar nun exame.

Caso 2: no meu traballo expulsan inxustamente a un compañeiro, pero se digo algo me pode pasar a min.

Caso 3: Cómprame unha pelota de marca X, que é moi guay e é máis barata, aínda que sospeito que esta fabricada por nenos, en situación de explotación laboral, en India.

Caso 4: Nunha festa ligo coa noiva dun amigo que non puido ir.

Deben ter conta a escala de prioridades que xurdiu á clase.

Caso 1: o compañeirismo está antes ou despois que a verdade.

Caso 2: o traballo está por encima da coherencia ou o compañeirismo.

Caso 3: a moda ou o diñeiro está antes que a solidariedade ou a xustiza.

Caso 4: a amizade está antes que o sexo e a diversión.

3. Como establecemos a nosa escaleira de valores? Faremos tres novas xerarquías como modelos de tres xeitos diferentes de tomar decisións.

- Pedimos a un alumno, que faga a súa propia ordenación dos dez valores que considere prioritarios. Pódese preguntar sobre algún caso dos anteriores, como decidiría en función da súa escala de prioridades.

- Pedimos a un alumno que salga e coloque os cartóns sen máis criterio que a letra que máis lle guste.

- Pedimos a un alumno que peche os ollos e os outros lle indiquen como debe colocar os cartóns. Estes xeitos de jerarquizar corresponden a diferentes formas que teñen as persoas de tomar as decisións, cales cres que son?

Podemos comentar que hai persoas que reflexionan sobre as súas decisións, e que esteamos de acordo ou non teñen unha escaleira de valores. Hai persoas que organizan a súa xerarquía sen ningún criterio sólido, só por sentimentos, superficialmente ou ata llo toman de broma. Para rematar, tamén hai persoas que nunca deciden por se mesmas, déixanse influenciar por calquera, e pechan os ollos ás responsabilidades posteriores.

4. Intenta reflexionar se tes unha escala de valores propia ou che deixas influenciar polas circunstancias.

5. Intentade buscar alternativas ás frases seguintes:

- pódeme a preguiza...

- son así e non podo cambiar...

- un non pode facer o que queira, o grupo inflúe...

- estamos destinados a facer o que a contorna márcanos...

Actividades 2º Ciclo ESO

Preparación da actividade

Preguntade ás persoas que vos rodean (familia, veciños, amizades, etc.,) polos seus valores, é dicir, por aquilo que cren que vale a pena para a súa vida persoal, familiar, laboral e social. Como mínimo preguntade a oito persoas, tede en conta que hai mulleres e homes, de diferentes idades.

1a. sesión

1. Divide a lousa en tres apartados: familiar, laboral e social. Escríbete os valores que anotastes nas vosas entrevistas. Divídeos por tramos de idade e sexo: mulleres ata 30 anos, mulleres de 31 ata 55 anos e mulleres maiores de 56 anos; homes ata 30 anos, homes de 31 ata 55 anos e homes maiores de 56 anos; (15 minutos).
2. Formade seis grupos. Cada grupo ha de traballar un apartado (familiar mulleres, familiar homes, social mulleres, social homes, laboral mulleres, laboral homes). Representade en diagramas de varres a frecuencia de cada valor en cada apartado. Escríbete os resultados nunhas cartolinas (20 minutos).
3. Ponde en común o traballo. Colgade as cartolinas na cortiza da clase, para que todos poidan velas e comentade os resultados. (15 minutos)

2a. sesión

Agora xa coñecedes os valores das persoas que vos rodean. Xa que logo, en gran medida, seguro que tamén son os vosos, porque, como xa dixemos, a contorna próxima inflúe na construción dos valores de cada un.

1. Facede grupos de 4 ou 5 alumnos. Clasifícade os valores que tedes anotados nas cartolinas seguindo estes apartados. (15 minutos)
  - a) Valores políticos: caracterízanse polo autoritarismo, a aspiración ao poder, a tendencia a dominar aos demais e polas motivacións por mandar.
  - b) Valores humanitarios: caracterízanse polo altruísmo, o servizo, a dedicación aos demais e o interese social.
  - c) Valores estéticos: caracterízanse pola imaxinación, a vida sentimental subxectiva e a motivación artística.
  - d) Valores racionalistas: caracterízanse pola procura da verdade, polo coñecemento e a resolución de problemas, pola motivación pola teoría e a abstracción e o enriquecemento da vida interior.
  - e) Valores económicos: caracterízanse polo utilitarismo, o desexo de producir e de render economicamente e por unha forte motivación pragmática.
  - f) Valores relixiosos: caracterízanse pola motivación espiritual e a consideración dos problemas nun contexto transcendental.
2. Agora que xa coñecedes os valores en xeral, é o momento que reflexionedes sobre o voso comportamento e polas vosas aspiracións no tema de valores, que queredes conseguir a nivel familiar, laboral i social.
3. Define que valores son, para ti, os máis importantes e cales cres que son os que máis predominan e os que máis faltan, na nosa sociedade.
4. Reflexionade sobre a tan nomeada crise de valores: que significa, que segmento da sociedade laméntaa e cal cualifícaa positivamente, en que ámbitos dáse máis (político, relixiosos, familiar, moral, xurídico....)